

XXXVI *Día de les Lletres Asturianes*

El viernes 8 de mayu, a les 20:30 de la tarde y nel Teatru Campoamor d'Uviéu, celebróse la XXXVI edición del *Día de les Lletres Asturianes*, el festeyu institucional añal de l'Academia de la Llingua Asturiana. Na so Xunta Estraordinaria, l'Academia fixo reconocencia y homenaxe a la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana, polos sos más de trenta años de trabayu y llucha pola oficialidá de la nuestra llingua.

La gaitera Andrea Fernández Joglar dio entamu al actu, zarrándolu l'actuación del grupu «Xuacu Amieva Folk».

Reprodúcense darréu los discursos de Carlos Pulgar, que faló en representación de la XDLA, y de la Presidenta de l'Academia.

Intervención de Carlos Pulgar (XDLA)

En nome de la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana queremos dar les gracias a l'Academia, a los académicos y académiques, por facer esta reconocencia pública al nuestro llabor de reivindicación llingüística y de la oficialidá a lo llargo d'estos más de trenta años.

Ye un honor bien emocionante pa la Xunta recibir esti reconocimientu de la máxima institución llingüística d'Asturies y ye una obligación compartilu con tola xente que sofita les nuestres acciones y actividaes.

Pero ta claro que pa nós tamién ye una responsabilidá y un compromisu pa seguir nel llabor y na llucha. Responsabilidá y compromisu qu'acoyemos y aceptamos ensin duldar.

Como sabéis, el fin y oxetivu de la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana namás ye ún: asegurar la sobrevivencia del asturianu. Y p'asegurar un futuru al nuestro idioma son imprescindibles y necesaries una riestra de ferramientes. Ente elles, dalgunes son xurídiques. La oficialidá ye una d'esas ferramientes llegalas: el reconocimientu explícitu de la igualdá de la ciudadanía a tolos niveles use la llingua qu'use. Esos derechos de les persones que falen asturianu nun puen ser negociables porque son derechos humanos básicos. Nun hai horizonte de futuru viable ensin aplicar lo que les disposiciones constitucionales estatales y internacionales afirman. Les llingües, y l'asturianu ye una d'elles, tienen que ser oficiales pa poder sobrevivir. Nun hai espaciu pa interpretaciones, sides o estratexes electorales: ye la manera inequívoca d'asegurar los derechos dientro del ordenamientu xurídicu nel que tamos.

Por eso, a lo llargo d'años y décadas venimos reivindicando de contínuo l'estatus d'oficialidá pal asturianu. Nun ye una palabra balera nin un mantra que nos consuele ante la neciura de los que gobiernen. Tampoco nun ye la solución a too. Ye'l primer pasu. Ye'l pasu inescusable pa entamar un plan de normalización qu'intente salvar la nuestra llingua pa les xeneraciones futures d'asturianos y asturianas.

Llevamos más de trenta años viendo cómo nun se fai nada eficaz p'afitar la tresmisión de la llingua. Les condiciones d'escepcionalidá, marxinalidá y arrexamientu nes que los gobiernos asturianos somorguieron l'idioma tán dando cómo resultáu lo que tenemos. La tresmisión interxeneracional frayóse: la reciella yá nun fala n'asturianu quitando mui poques escepciones. El ramu a esti procesu pónenlu los medios de comunicación y el sistema educativu, que son les ferramientes más eficaces al serviciu de l'aceleración brutal de la sustitución llingüística.

Y viendo esti panorama nun se fai nada que valga de verdá porque la nuestra clas dirixente nun quier, nun cree nello, nun-y da muncho más; debe tar a otres coses... Nestos años, los que tenén los medios nes manes pa tornar esi procesu de sustitución llingüística pasaron de la negación del fechu llingüísticu asturianu a la corrección política más pegañosa y mentirosa: la de la difusión, la protección, la promoción... Eses sí que son palabres baleres. Son cada añu menos de lo mesmo, como pudimos ver nesta llexislatura llamentabe qu'agora acaba. Ye aprobar topónimos que depués l'Alministración nun usa. Ye xestionar una enseñanza que dexen morrer añu a añu. Ye subvencionar llibros pa una población que desconoz la so esistencia. Ye querer muncho l'asturianu una selmana al añu y depués nun volver a acordase d'ello.

Revélase asina, nos más de los dirixentes que sufrimos estos años, la concepción museística y folclórica que tienen del idioma, que ye calcada, tan progres ellos, de la concepción tardofranquista, que munchos nin saben nin quieren superar.

Pero contra esti estáu de les coses siempre va haber otra Asturias. El llabor académicu ye un exemplu d'esa Asturias que trabaya pol asturianu, que lu estudia y lu investiga, que lu prestixa y visibiliza, que nos da ferramientes pa proyectalu al futuru. Nós, na Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana, tamién quiximos dar voz a esa otra Asturias, sacar l'apreciu y l'arguyu de falar n'asturianu a les cais, esparder el convencimientu de qu'una Asturias que reconoz derechos, que respete la so llingua, va ser una Asturias meyor con un futuru meyor.

Nesti llabor de busca d'un futuru pal asturianu namás nos anima l'amor al idioma y la nuestra conciencia y compromisu como militantes d'un movimientu reivindicativu qu'esixe lo que ye de xusticia.

Nun queremos facer un repasu dafechu d'acciones y movilizaciones qu'entamemos nestos años. Munchos de los que tais equí conocéisles, munchos participastis directamente nelles.

Namás punximos el nuestro granín d'arena, la nuestra aportación al llabor descomanáu de salvar la llingua asturiana. Cuando dábamos la cara pola oficialidá, tábemos dándola por un futuru dignu n'asturianu.

Si dalgo podemos apuntar nel haber ye lo qu'ayudemos cola nuestra actividá a que la reivindicación llingüística fore un movimientu social reconocíu y reconocible que vertebrá bona parte de la historia contemporánea d'Asturies. Y fixímoslo con una vocación apartidista, abierta a tol mundu, ensin protagonismos personales, pa que naide pueda poner sides pa nun echar una gabita nesti llabor que ye de toos y de toes. Nacimos abiertos a la xente y siguimos tándolo.

El repertoriu reivindicativu despregáu nestos años poco tien qu'envidiar al de cualquier movimientu social del mundu que clamie por xusticia, derechos y futuru. Dalgunes de les acciones tán yá xustamente afitae nel imaxinariu colectivu asturianu de les protestes populares y son patrimoniu de los movimientu sociales.

Manifestaciones, zarramientos, acampaes, encadenamientos, concentraciones, clases na cai, conciertos, debates, campañaes... y hasta una pita mariella llevaron la reivindicación del tarrén estrictamente cultural o patrimonial al del reconocimientu de derechos fundamentales de la ciudadanía.

Y nesi llabor vamos tar siempre hasta que s'asegure la sobrevivencia del asturianu. Nesi llabor vamos tar impulsando la revolución democrática y de derechos que supón la oficialidá y el futuru pol que naguamos.

Vamos tar siempre demostrando'l compromisu íntimu cola llingua al trabayar, al falar cola reciella, al cantar, al depositar el votu....

Nun vamos pidir, vamos seguir esixendo.

Nun vamos cambiar cromos nin negociar lo que ye un derechu básicu. Vamos algamar, conquistar y consolidar derechos y futuru.

Porque...

Podrán arrequexar l'asturianu na tele, pesllar radios y periodicos.

Podrán quitar hores y precarizar una enseñanza tovía ensin Especialidá.

Podrán nun facer nada que mereza'l nome de política llingüística.

Pero nun van consiguir nunca que dexemos de lluchar, de falar y defender la nuestra llingua. ¡Va vaga-yos si piensen que nos vamos dar!

¡Tola xente xunto na defensa de la llingua asturiana!

¡Que puxe Asturias y que puxe l'asturianu!

¡L'asturianu, llingua oficial!

CARLOS PULGAR (XDLA)

Discursu institucional de la Presidenta de l'Academia

Ilustrísimes autoridaes, señores académiques y académicos, amigues y amigos:

Otra vuelta, una vegada más aconceyámonos nesti noble edificiu del Teatru Campoamor d'Uviéu pa celebrar el *Día de les Lletres Asturianes*, que fai esti añu la so edición número trenta y seis.

Y como sempre, é obligacón ben prestousa principiari dándovos a todos y a todas a miyor das acoyidas y tresmitirvos al mesmo tiempo el fondo agradecimientu da institución que presido porque un ano tras outro veñáis á súa chamada. Mui-tas gracias a todas as autoridades presentes, polítiques y académiques; a os representantes de sindicatos, asociacóis y entidaes ciudadanas; y al peteiru d'amigos y amigues que quixestes axuntarvos a nós neste día de festexu da lliteratura y dos escritores asturianos, pero tamén día de reivindicación da nosa llingua.

Y nun quiero dexar de tener un recuerdu especial pa tolos que nos aidaron a facer camín a lo llargo d'estos trenta y seis años y güei yá nun tán. Esi camín qu'ellos abrieron siguiremos triándolu nós, pasu ente pasu, pero ensin descansu hasta que la llingua algame l'oxetivu pol qu'ellos trabayaron y llucharon: la oficialidá.

1. Reconocencia a la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana

Nesta Xunta Extraordinaria, la más solemne de toes, l'Academia quier facer reconocencia pública y agradecer a la *Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana* l' trabayu desendolcáu de magar la so creacón en xineru de 1984 y el compromisu firme y ensin fiendes que siempre caltuvo pa cola defensa de la llingua d'esti país. A lo llargo d'estos años foron munches les xeres qu'entamaron o nes que participaron: campañes, concentraciones, protestes, manifestaciones, plataformes unitaries,... Nun pueo deteneme nelles nesti curtiu espaciu de tiempu, pero sí quixere nomar los Premios «Andrés Solar» que creen en 1985 n'alcordanza del lloráu escritor; les Manifestaciones pola oficialidá qu'organicen tolos años coincidiendo col *Día de les Lletres Asturianes* y que tuvieron el so ñiciu un día como güei, 8 de mayu de 1987, nuna concentración énte la Xunta Xeneral del Principáu d'Asturies; los «Conciertos pola Oficialidá», que faen añalmente dende 1988 unos díes enantes del Día de les Lletres; la so participación nel Pautu pol Autogobiernu y la Oficialidá na década de los 90; la organización de les «Caravanes pola Oficialidá»; la campaña «Doi la cara pola oficialidá» del 2008. Pero ensin dulda una de los sos iniciatives más importantes foi'l llamáu «Conceyu Abiertu pola Oficialidá» (CAO), xurdíu en 2004 col oxetivu d'inxerir la oficialidá del asturianu y del gallego-asturianu na reforma del Estatutu d'Autonomía y qu'axuntó un número bultable d'asociaciones, partíos y sindicatos.

Arriendes d'esti llabor reivindicativu, la XDLA trabajó pola normalización social del asturianu. Nesti sen hai que solliñar el *Llibru blancu de la recuperación y normalización llingüística d'Asturies*, asoleyáu en 1996 y que recueye les propuestas de la organización sobre cómo empobinar y xestionar esti procesu; ensin escaecer otros trabayos como l'informe xurídicu sobre'l *Proyectu de protección del bable* (1989), los rellacionaos colos servicios de promoción del asturianu (2003) o la presencia del asturianu na TPA: *Informe sobre l'usu del asturianu en RTPA* (2013) o l'*Informe sobre la necesidá d'una programación infantil n'asturianu en TPA* (2013).

Esta ye, en mui poques pallabres, la historia de la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana. Ye una historia d'activismu, de coherencia y de valentía. Ye cuasimente la historia de la llucha pola reivindicación del asturianu nes caberes trés décadas. Por eso cuando nos dicen, tovía güei, que na demanda de la llingua asturiana hai que dir selemente, pasu ente pasu, nós podemos retrucar que la Xunta pola Defensa de la Llingua Asturiana lleva 30 años rispiendo pola oficialidá del vieyu idioma de los asturianos y que Conceyu Bable entamó en 1974 pidiendo lo mesmo ¿Ye dir apriesa, llueu de 40 años, tener que seguir esixendo la xusticia llingüística p'Asturies?

2. Dalgunos ñicios del llabor de l'ALLA nel añu caberu

Ye yá costume de vieyo que nun día como güei faiga un pequeñu repás del llabor d'esta Academia nel tiempu que va del Día de les Lletres d'un añu al día de les Lletres del añu viniente.

Nesti sen, l'Academia llevó alantre con total normalidá la quinta edición de la UABRA, la «Universidá Asturiana de Branu», qu'acoyó a más d'un centenar de participantes en Cangas del Narcea na primera quincena del mes d'agostu.

Na seronda, a primeros de payares, fixéronse, en collaboración cola Universidá, les XXXIII «Xornaes Internacionales d'Estudiu» na Facultá de Filosofía y Lletres, nes que participó un bon númberu d'investigadores.

El día 17 d'avientu, nel Antiguu Institutu Xovellanos de Xixón, rindióse homenax al que fore vicepresidente d'esta Academia, el profesor Miguel Ramos Corrada. Nel actu presentóse'l llibru *Estudios lliterarios y otros trabayos*, espublizáu cola collaboración de la Direición Xeneral de Política Llingüística del Principáu d'Asturies y que recueye la cuasi totalidá de los sos trabayos. Dende'l pasáu 21 de payares l'ALLA cuenta con un nuevu vicepresidente, l'académicu Xosé Antón González Riaño, profesor titular de la Universidá d'Uviéu y al que tos conocéis.

Polo que fai a l'actividá editorial, l'Academia cumplió colos plazos y números previstos de les sos revistes. Asina vieron la lluz los números 111 y 112 de

Lletres Asturianas; el n° 31 de *Lliteratura. Revista lliteraria asturiana* que güei se presenta; el n° 18 de *Cultures. Revista Asturiana de Cultura*; y el n° 4 de *Ciencias. Cartafueyos Asturianos de Ciencia y Teunoloxía*.

Na coleición *Toponimia* espublizáronse, colla collaboración del conceyu de Xixón, los números 139 y 140, dedicaos a estremaes parroquies del citáu conceyu. Na de *Fontes de la Llingua Asturiana* vien de ver la lluz, col sofitu de la Universidá d'Uviéu, el n° 10, *Notas y cuadernos de notas de los Piñán. Escritanos públicos de Sayambre (1659-1721)* d'Elena E. Rodríguez Díaz.

Asina mesmo los interesaos puen consultar en rede dos nuevos números de *TermAst. Propuestes de Terminoloxía Asturiana: la Terminoloxía de fútbol* de David Fernández y la *Terminoloxía de bioloxía* de Xosé B. Álvarez.

N'otru orde de coses hai que señalar l'anovamientu de la páxina web de l'Academia que lleva apareyada, por exemplu, una importante meyora de la edición *on-line* del DALLA; la entrega de los premios de los «Concursos de l'Academia de la Llingua Asturiana» 2014 n'ochobre del mesmu añu nel llar de la institución; los pautos de collaboración establecíos con otres instituciones como'l robláu n'avientu de 2014 cola Sociedá Internacional de Bioética (SIBI).

Peró'l trabayu más académicu tuvo que posar dacuando poles estorbises qu'una vuelta y otra empatonen la llingua y los drechos llingüísticos de los sos falantes. Nesti sen, l'exce central foi la enseñanza de la llingua asturiana y los problemes que la arrodién. Ehí tán les ruedes de prensa de xunu de 2014 sobre *La LOMCE, el currículu d'Asturies y la enseñanza de la Llingua Asturiana*; la de xineru de 2015 sobre *Especialidá docente de Llingua Asturiana*; y la del caberu mes de marzu *Enseñanza del asturianu: especialidá docente, currículu escolar y oficialidá*. De toes elles tuvo cumplida anuncia la sociedá asturiana.

3. Les eleiciones del 24 de mayu: una oportunidá pa la llingua asturiana

La casualidá fexo que, per segundu añu consecutivu, esti *Día de les Lletres Asturianas* coincidiera con un periodu electoral. De fechu, la campaña entamó xustamente güei. Si l'añu pasáu la cita yera importante, les eleiciones al Parllamentu Européu, esti pa nós yelo muncho más porque en 15 díes, el 24 de mayu, celébranse les eleiciones pa escoyer la composición de la Xunta Xeneral del Principáu y, darréu d'ello, el Gobiernu d'Asturies. Y ye equí onde se xuega'l futuru del asturianu porque, a lo cabero y práuticamente, ye'l parllamentu asturianu, y non otres instancies europees o estatales, el que decide qué facer cola llingua histórica d'Asturies.

L'Academia de la Llingua Asturiana quier treslladar a tola sociedá asturiana la so más inequívoca neutralidá política. Güei ente nós, como tolos años, hai representantes de fuerces polítiques, parllamentaries y non, y tán equí porque,

amás de tener plenu derechu democráticu a tar, l'Academia fizo-yos el brinde esplicitu pa que tuvieren. Porque nós somos sabedores de que la llingua asturiana nun pertenez a nengún partíu, nin a nenguna ideoloxía concreta, sinón que ye patrimoniu común de tol pueblu asturianu.

La neutralidá qu'apregonamos y qu'exercemos nel facer diariu de l'ALLA nun pue ser torga, sicasí, pa que faigamos delles consideraciones, no que cinca a la necesidá de que los partíos políticos amiesten a les sos llinies programátiques aiciones direutes de recuperación y dignificación del asturianu. La política llingüística dexa ver nesti sen y al llau d'otres propuestas —económiques, institucionales, medioambientales, territoriales, etc.— la idea que los partíos políticos tienen d'Asturies. Ye posible qu'haya poques persones que decidan el votu en función d'una propuesta sectorial concreta (la política llingüística, por exemplu), pero sí en rellación d'esta coles demás. En tou casu, los ciudadanos y les ciudadanes tienen derechu a conocer, claramente, qué política llingüística proponen los partíos. Ye más, sedría un perbón exerciciu democráticu qu'aquelles persones esmolecfes pol futuru social y cultural del nuesu país ficieren un esfuerciu por ver d'encaxar la so visión d'Asturies cola de les polítiques qu'esparden programáticamente les estremaes opciones de gobiernu; y equí, otra vuelta, topámonos cola política llingüística como ún de los exes fundamentales.

Tamos nun momentu de cambiu, eso dizlo la socioloxía, los mass media y el sentir de la xente. Les fuercies polítiques camuden p'adautase a nueves situaciones y, al empar, xurden otres opciones tamién enfotaes nel cambiu y la meyora sociales. Pues bien, nós camentamos que los momentos de cambiu y tresformación representen oportunidaes pa llogros y demandes sociales que, como la oficialización de la llingua asturiana, lleven dende la transición política ensin resolución efeutiva.

Nun ye cayer, una y otra vegada, na mesma y ritual demanda. Ye que la oficialidá ye absolutamente necesaria pa tener dalguna oportunidá de salvar al idioma. Y ye, amás, la única solución constitucional posible. Nun hai soluciones intermedies. ¿Qué soluciones intermedies escoyeron los gallegos, los vascos, los navarros, los catalanes, los valencianos, los balears y los araneses? Lo que pasa n'Asturies esplicase, xustamente, en función del estatus xurídicu del asturianu: ye la non oficialidá la que lleva a que'l Ministeriu d'Educación nun considere la necesidá de reconocer la especialidá docente de llingua asturiana al profesoráu, o que la presencia del área d'asturianu nel currículu d'Asturies seya llamantable, o que nun sintamos programes informativos n'asturianu na Televisión del Principáu o que l'asturianu malpenes tenga valir na vida cultural, institucional y política d'Asturies...

Por eso ye importante conocer y entender qué propuestas de política llingüística nos planteguen pa les próximes eleiciones les fuercies polítiques que s'asi-

tien n'Asturies, les nueves y les vieyes. En tou casu y como viemos, refugar un futuru xurídicu d'oficialización pal asturianu siempre será «vieya política», la política que vien faciéndose n'Asturies dende va 40 años.

4. *¿Y dempués de les eleiciones?*

Darréu de les eleiciones, como dicía'l lletreru de la muria, «la llucha sigue». Porque la demanda de los derechos llingüísticos n'Asturies nun tien más llende que'l so llogru efeutivu. Nun sabemos cuál va ser el resultáu electoral, pero per-sabemos que'l consensu social y políticu tien que ser determinante n'Asturies si de lo que se trata ye de da-y una posibilidá a esti pueblu. Da lo mesmo que se saquen mayorías absolutes o relatives. La crisis d'Asturies amuésase d'un mou global y, como venimos diciendo, tien componentes que van dende lo económico ya institucional hasta lo cultural y llingüístico. Y hai qu'abordar esta situación con una enorme responsabilidá y, dende llueu, cola máxima xenerosidá. Nesti en-fotu, les fuerces polítiques tienen que responder a munches cuestiones y, ente otres y definitivamente, a les grandes entruques en rellación cola cuestión llingüística y cultural: ¿queremos dignificar una cultura asturiana que seya una aportación ori-xinal a la cultura universal, sí o non?, ¿queremos que l'asturianu sobreviva ente les nueves xeneraciones d'asturianos y asturianas, sí o non?, ¿queremos qu'Asturies tenga les mesmes oportunidaes que'l restu de comunidaes bilingües del Es-táu, sí o non?

Pues bien, si la rempuesta a estes cuestiones ye afirmativa –sedría inconcebi-ble lo contrario– la consecuencia lóxica ye la necesidá del algame d'un gran consensu social y políticu al rodiu de la co-oficialidá de la llingua asturiana. Necesitamos con urxencia, d'un mou inaplazable, el reconocimientu xurídicu d'oficialización del idioma y necesítámoslu yá porque, como vemos una y otra vuelta, el réxime actual de proteición ye papel moyao cuando hai que dar pasos significativos na dignificación del asturianu. L'Academia, venimos aporfian-do nello dende va unos cuantos años, sabe cómo se pue facer esti procesu, sabemos que la oficialidá del asturianu nun tien por qué reproducir miméticamente les so-luciones que se dieron n'otres comunidaes, sinón qu'ha afayase a la nuesa y con-creta especificidá: la nuesa situación sociollingüística y los niveles de perviven-cia de la llingua; les actitúes, demandes y espeutatives sociales; la rellación ente llingua y cultura asturiana; fases d'una puesta en práutica prudente y aceutable; y hasta la necesidá d'una contención económica y presupuestaria. Ye dicir, tien que dase una oficialidá axustada a les necesidaes y posibilidaes d'Asturies, pero *oficialidá*.

Esta dinámica de cambiu na política llingüística cinca al futuru gobiernu d'Asturies, el que salga del resultáu electoral del 24 de mayu –que tien que tomar de-termin y afalar el procesu– y al restu de partíos con representación na Xunta Xeneral del Principáu que tienen qu'encontalu. Y repetímoslo: l'Academia, que

ye la máxima institución llingüística d' Asturias, y ye partidista y neutral políticamente, úfrese a les fuerces polítiques p' actuar como moderadora nel procesu d' oficialización, dende les primeres fases (concretar la formulación espresa) hasta les caberes (lleis de desarrollu y puesta en práutica gradual). ¿Daquién con xacú pue dexar pasar esta oportunidad y refugar esta ufierta?, ¿por qué diba facelo y actuar contra Asturias?, ¿cómo xustificar un despreciu asemeyáu al espíritu del nuesu pueblu?

L' Academia de la Llingua Asturiana da anuncia pública que, llueu de constituyida la nueva Xunta Xeneral, apurrirá a los estremaos grupos parlamentarios una propuesta, concreta y definida, pa dar aniciu a esti cambiu de política llingüística o, lo que ye lo mesmo, p' afitar les bases d' oficialización de la llingua. Y nesti enfotu queremos y necesitamos cuntar con toos vosotros.

Y yá pa poner puntu a les mios pallabres garro emprestaos los versos del poeta

ASINA DIXO AGAMENÓN*

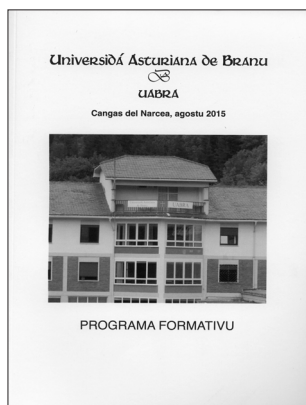
Déxame al lllevantate averame al peréu y a la piescal
 y amirar el banzáu qu' esnienda
 como un vafal inmensu
 y tornar a ti, sol, qu' afalagues
 y calistres dende'l cumal de La Pena
 hasta'l sur de Ventana.
 Non. Nun pares. ¿Quién ansí te fala?
 Sigui, sigui ensin entainar,
 nun cuerras,
 nun te galdas
 trescantando'l cordal,
 empobinando a occidente onde tapez
 la nueche,
 onde s' esfrona y frañe'l tiempu...
 que yá mañana,
 lloñe del xelebréu esnidiosu del norte,
 volverás a amiyar tres el lluceru y la borrina,
 afalando aliendos,
 allargando l' enfotu
 y, otra vuelta,
 el vafal llientu del ríu
 arreguilará los güeyos.

¡Puxa Asturias! ¡Puxa la oficialidá!

ANA Mª CANO

* Xuan P. Reyán, en *Lletres Asturianas* 95 (mayu 2007).

Universidá Asturiana de Branu (UABRA)

Baxo la direición de la profesora de la Universidá d'Uviéu y miembru de númeru de l'ALLA, Cristina Valdés Rodríguez, celebróse en Cangas del Narcea, ente'l 3 y el 8 d'agostu de 2015, la sesta edición de los cursos de la *Universidá Asturiana de Branu* (UABRA), xera común de la Academia de la Llingua Asturiana, la Universidá d'Uviéu y el Conceyu de Cangas del Narcea. Les clases y delles de les actividaes estraescolares tuvieron como escenariu la Escuela-Hogar d'El Regueirón, qu'a coyó tamién al profesoráu de la UABRA y a la cuasi centena d'alumnos y alumnes matriculaos nos siete cursos ufiertaos, que foron:

- *Elemental y Avanzáu de Llingua Asturiana.*
- *Curso de Capacitación en gallego-asturiano (Primeira Fase)* (específicu pa profesores d'Educación Primaria y Secundaria).
- *Cursos d'Afondamientu Cultural y Llingüísticu*, que presentaben esti añu 2015 cuatro opciones: «Capacitación pa la traducción al asturianu» (Coord. Cristina Valdés Rodríguez); «Más presees d'aplicación escolar na rede» (Coord. David Melendi Palacio); «Xestión cultural n'Asturies: creando cultura al traviés de los medios» (Coord. Isabel Hevia Artime); y «Averamientu al cine n'asturianu» (Coord. Loreto Díaz Suárez).

Pela parte de so, la actividaes complementaries de la UABRA fueron:

Conferencies:

- «¿De qué falamos cuando falamos de rexeneración democrática», de *Miguel Ángel Presno Linera* (Profesor Titular del Departamentu de Derechu Públicu de la Universidá d'Uviéu).
- «Peñerando'l xenoma na gueta de xenes de cáncer y muerte de sópitu», de *Xosé Antón Suárez Puente* (Profesor Titular del Departamentu de Bioquímica y Bioloxía Molecular de la Universidá d'Uviéu).
- «Les nueves téuniques d'investigación arqueolóxica», de Margarita Fernández Mier (Profesora Titular del Departamentu d'Historia de la Universidá de Lleón).
- «Gastronomía con llingua propia», conferencia-taller de Lluís Nel Estrada (Cocineru y comunicador de «Cuarenta primaveraes» y especialista en productos gastronómicos asturianos artesanales).

Música: Actuación de los grupos «Alienda» y «La Tarrancha».

Esposición: «Equí y n'otru tiempu», entamada por Ramón Ll. Bande y asitiada na Sala d'Esposiciones de la Casa de Cultura «Palaciu d'Oumaña» de Cangas ente'l 3 y el 8 d'agostu.

Nel actu d'entamu d'estos Cursos UABRA 2015, que se fixo nel Salón d'Actos de la Casa de Cultura «Palaciu d'Oumaña», participaron la Direutora de la UABRA, Cristina Valdés; el Direutor de la Estensión Universitaria, Leopoldo Sánchez Torre, en representación del Vicerrector Vicente Domínguez; la Direutora Xeneral de Política Llingüística, Ana Mª Fueyo Llana; l'Alcalde de Cangas del Narcea, José Víctor Rodríguez Fernández; y la Presidenta de l'Academia, Ana Mª Cano. La clausura oficial d'esta sesta edición de la UABRA, col actu d'entrega de títulos a los y les participantes, celebróse'l día 10 de setiembre nel Paraninfu de la Universidad d'Uviéu y cuntó cola presencia del Alcalde de Cangas del Narcea, la Direutora de la UABRA, la Presidenta de l'Academia, el Conseyeru d'Educación y Cultura, Xenaro Alonso Megido, y l'Ilmu. Sr. Rector, Vicente Gotor Santamaría.

Pautu de collaboración col Conceyu de Miranda de l Douro y l' Associaçon de Lhéngua i Cultura Mirandesa

L'Academia de la Llingua Asturiana, representada pola so Presidenta, Ana Mª Cano González; el Conceyu de Miranda de l Douro, representáu pol so alcalde, Artur Rodrigues Nunes; y l'Associaçon de Lhéngua i Cultura Mirandesa, representada pol so Presidente, Carlos do Nascimento Ferreira, roblaron el pasáu día 20 del mes de xunu un pautu de collaboración ente les tres instituciones.

La rellación de l'Academia col territoriu y les instituciones de Miranda de l Douro, una rellación bien vanceyada abenayá, afitase entá más cola robla d'esti conveniu, del que se punxeron los primeros finxos en mes d'abril, cola visita oficial a l'Academia d'una delegación de la Cámara Municipal mirandesa y representantes de la citada Associaçon, en concreto'l propiu Alcalde, Artur Rodrigues Nunes, xunto col conceyal de Cultura de Miranda y el Presidente y los Vicepresidentes de l'Associaçon de Lhéngua i Cultura Mirandesa, Carlos Ferreira, Alfredo Cameirão y Mario Correia, respeutivamente.

En xunu, coincidiendo cola celebración d'unes xornaes d'estudiu de la llingua y la cultura mirandeses que facén homenaxe al tristemente desaparecíu profesor Amadeu Ferreira (vid. *Lletres Asturianas* 112 (2014): 259-260), la Presidenta de l'Academia viaxó a Miranda de l Douro p'asitar a les sesiones de les xornaes y roblar el pautu.

Sofitáu nun oxetivu común de trabayar conxuntamente pol estudiu, el deprenzaxe y l'espardimientu del asturianu y del mirandés, el pautu conseña arré-

mente, ente otros puntos d'interés, facilitar el trabayu institucional ente les entidaes representaes p'algamar los fines que tengan que ver coles variedaes del conxuntu de les llingües del vieyu dominiu llingüísticu ástur, afalar los contactos ente les instituciones docentes asturianas y mirandeses qu'impartan les respeutives llingües y planificar aiciones conxuntes pal sofitu del usu oral y escritu d'asturianu y mirandés y el so estudiu y deprendimientu.

Currículos de Llingua Asturiana pa Educación Secundaria y Bachilleratu

El pasáu mes de marzu, tres conocese la propuesta del testu de los currículos adautaos pa Educación Secundaria y Bachilleratu iguada pola Consejería d'Educación, amás de delles otres informaciones rellacionaes cola creación de la Especialidá Docente de Llingua Asturiana, l'Academia de la Llingua Asturiana dio conocencia pública de la nota que sigue darréu.

COMUNICÁU DE PRENSA

Enseñanza del asturianu: especialidá docente, currículu escolar y oficialidá

L'Academia vien siguiendo con perxustificada alarma les noticies qu'estos caberos meses y díes arrodien la enseñanza de la Llingua Asturiana nes estremaes estayes educatives. Ente otros:

1. La negativa del Ministeriu d'Educación a inxerir nel Decretu d'Especialidaes Docentes la posibilidá de que la materia «Llingua Asturiana» puidere ser una de les especialidaes pal profesoraú d'Educación Primaria y Secundaria. Y ello magar cuente con una enmienda del propiu Conseyu Escolar del Estáu que reclama tal posibilidá. Esta negativa ye, lóxicamente, responsabilidá del Ministeriu, pero tamién de la Consejería d'Educación y Cultura d'Asturies que nun fexo por negociar al máximu nivel les condiciones de la petición.
2. La inxustificable y ilegal propuesta de la Consejería d'Educación del Gobiernu d'Asturies p'allugar l'asignatura «Llingua Asturiana» dientro de la

Educación Secundaria nunes condiciones d'optatividá –y competencia desigual– con 4 materies: Segunda Llingua Estranxera, Cultura Clásica, Aniciu a l'Actividá Entamadora y Empresarial y Materia Propuesta pol centru docente. Persabe'l Gobiernu d'Asturies qu'esto incumple dafechu l'artículu 10 de la Llei d'Usu del Asturianu, xustamente'l dedicáu al currículu, que diz:

3. La escoyeta del estudiu o del emplegu del bable/asturianu como asignatura del currículu en nengún casu podrá servir de motivu de discriminación de los alumnos.

Pa los que lo escueyan, el so aprendizamientu o usu nun podrá torgar que reciban la mesma formación y conocimientu n'igualdá de condiciones que'l restu del alumnáu.

3. La risible ya insultante decisión, tamién de l'administración educativa n'Asturies, de camentar que l'asturianu pue deprendese nel Bachilleratu rebaxando de 4 a 1 hora selmanal la so docencia nunes condiciones d'axuste, amás, prácticamente imposibles pal alumnáu.

L'Academia entiende que nel tresfóndu de toa esta llamentable situación ta la testona realidá de que l'asturianu ye la única llingua del estáu español non oficial. Esto nun almite duldes. De fechu, cuando'l Ministeriu refuga la especialidá pon como xida que l'asturianu nun ye oficial; y asina mesmo cuando la Conseyería nun ye a alcontrar el llugar qu'a la Llingua Asturiana-y correspondería nun currículu normal pa una comunidá bilingüe, el problema, na práutica, vien a ser exautamente'l mesmu.

Y ye qu'equí, n'Asturies, intenta facese daqué imposible, xurídica y socialmente: caltener una llingua y una cultura al marxe del marcu constitucional de referencia que ye la oficialización. Esti ye'l camín lóxicu que siguieron los gallegos, los vascos, los navarros, los catalanes, los baleares y los araneses.

Tamos diciendo, en fin, que la hestoria de más de 3 décadas amuesa que cualquier pasu llegal que represente un encontu oxetivu pal caltenimientu del asturianu como llingua de cultura n'Asturies esfrónase de contínuo escontra'l fechu de que l'idioma de los asturianos nun ye oficial. Y esto han sabelo los partíos políticos asitiaos n'Asturies, de mou qu'agora que tamos en plenu periodu pre-elleitoral tienen que ser conscientes de que si nun planteguen y negocien la co-oficialidá de la llingua asturiana tán condenándola conscientemente a la so desapaición. Yá nun valen más vueltes nin más ambigüedaes: o se ta cola llingua y la cultura d'Asturies o se ta por facela desapaecer.

En tou casu, la sociedá asturiana ha saber que l'Academia de la Llingua Asturiana siempres tará alliniada con aquelles persones ya instituciones que defenden el derechu a usar l'asturianu n'igualdá de condiciones que'l restu de les llingües oficiales del Estáu.

Uviéu, 24 de marzu de 2015

Pela parte de so, y unos díes dempués d'asoleyase esta nota oficial, los sindicatos SUATEA, FETE-UXT, FE-CCOO y CSI roblaron un comunicáu conxuntu nel mesmu sen, onde se refugaba dafechu'l currículu propuestu y se recordaba la falta de compromisu de la Conseyera Ana González al nun crear la Especialidá Docente de Llingua Asturiana. Ente otro, nel comunicáu dicíase que «L'alministración pon sobre la mesa una propuesta de currículu que supón una agresión directa a la presencia de la Llingua Asturiana y del Gallego-asturiano na Educación Secundaria y el Bachilleratu. Ye una propuesta qu'incumple la Llei d'Usu y marxina l'asignatura como nunca se fixera hasta agora»; y que «Na última resolución de la Xunta de Personal Docente non Universitariu, aprobada por unanimidá, esixíase la tramitación pela vía d'urxencia de la creación d'esta especialidá, cuestión especialmente importante nun contestu d'inminente aprobación d'un nuevu decretu estatal d'Especialidaes y de la inmediata aplicación del nuevu currículu LOMCE na enseñanza Secundaria y Bachilleratu. Lloñe d'esto, la situación na que nos atopamos ye d'incertidume absoluta sobre la posibilidá d'avanzar na regularización de l'asignatura. Tres la respuesta del Ministeriu y la falta d'iniciatives concretes per parte de la Consejería asturiana, el profesoráu va seguir avocáu a la so situación d'instabilidá, lo que repercute negativamente na calidá de la enseñanza». El documentu finaba reclamando la oficialidá de la llingua como «(...) la midida que podría solucionar el so estatus nel ámbitu educativu y la única apuesta real qu'impedirá la degradación total hasta la so desapaición».

Nota oficial de l'Academia de la Llingua Asturiana sobre'l pautu d'investidura del Presidente del Principáu

L'Academia de la Llingua Asturiana, llueu de conocese l'alcuerdu algamáu ente'l PSOE ya IX n'Asturies pa la investidura del Presidente del Gobiernu asturianu fixo pública la nota oficial que reproducimos darréu:

Posición de l'Academia de la Llingua Asturiana énte l'alcuerdu PSOE-IX pa la investidura del Presidente del Principáu

Conoció'l conteníu del alcuerdu PSOE-IX pa la investidura del próximu Presidente del Principáu d'Asturies, l'Academia de la Llingua Asturiana quier treslla-

dar a la sociedad asturiana lo que vien darréu en rellación col apartáu referíu a la «Institucionalidá, identidá y cultura d’Asturies»:

- 1) L’ALLA llamenta dafechamente’l conteníu del citáu pautu no que fai a la llingua y a la cultura d’Asturies y cuida que ye otra vuelta una oportunidá perdida pa iguar d’una vez el futuru de la llingua asturiana y garantizar los derechos llingüísticos de tolos asturianos y asturianes.
- 2) De nenguna de les maneres el curtiu y ruin conteníu del pautu respuende a les necesidaes y espeutatives de la sociedad asturiana.
- 3) De nenguna de les maneres se xustifica que llueu de más de 30 años de reivindicación llingüística –con una llingua perfectamente normativizada y reconocida internacionalmente, y con una sociedad preparada pa la so normalización social a tolos efeutos–, el compromisu seya la creación d’una comisión d’estudiu sobre’l réxime de proteición del asturianu y la meyora de la Llei d’Usu y Proteición. Y ello, porque *a)* cuando lo que se quier ye –como nesti casu– nun solucionar el problema, lo que se fai ye nomar una comisión y solicitar informes. ¿Cuántos van solicitaos y fechos, por exemplu, sobre la reconocencia de la Especialidá Docente del profesoráu de Llingua Asturiana? Y *b)* porque la Llei d’Usu y Promoción, que como persabemos nin se respeta nin se cumple en nengún de los sos apartaos, nun almite más meyora que la reforma del Estatutu d’Autonomía p’Asturies y la declaración de cooficialidá de la llingua asturiana.
- 4) Una vegada más trátase de vaguedaes y de pallabres vaques que nun empobinen a nengún llau y que nun faen otro qu’aplazar y dexar pa más tarde la solución a ún de los problemes más serios que carez la democracia d’esti país de magar la transición.
- 5) L’ALLA da anuncia de que, acordies col discursu institucional del caberu Día de les Lletres, treslladará nel próximu mes de setiembre a toles fuercies polítiques representaes na Xunta Xeneral y al Gobiernu asturianu una propuesta concreta de cooficialidá axustada a les necesidaes y carauterístiques de la sociedad asturiana. La cooficialidá de la llingua asturiana ye pa nós irrenunciable y en-xamás dexaremos de trabayar y lluchar por ella.

Uviéu, 15 díes andaos del mes de xunetu de 2015

XXIV Conceyu de l'ALCEM

Celebróse n'Uesca, los díes 23, 24 y 25 de xunetu, organizáu pol Consello d'a Fabla Aragonesa, el XXIV Conceyu de l'ALCEM (Asociation pour les Langues et Cultures Européennes Menacées) que preside Roberto González-Quevedo.

El conceyu entamó con una presentación na que s'estudió la situación del aragonés como llingua minorizada y les perspeutives de futuru. *Michael Metzeltin*, de la Universidá de Viena (y académicu d'honor de l'Academia de la Llingua Asturiana), plantegó la ponencia que centró'l tema del Conceyu: «¿Cómo faer que sobrevivan les llingües amenzaes?». A esta ponencia siguió darréu una mesa redonda sobre situaciones de minorización llingüística, participando *Diegu Corraíne* (Presidente de la «Sotziedade pro sa Limba Sarda»), *Patxi Baztarrika* (Viceconseyeru de Política Llingüística del País Vascu) y *Marsaili MacCleod* (Universidá d'Aberdeen), qu'esplicó la situación del gaélicu escocés. Otres intervenciones fueron: *Antonia Luciani* (del Parllamentu Européu): «La diversité linguistique en Europe»; *Eva Zwitter*: «Sur la situation de le slovene en Carintie (Autriche)»; *Peireto Berengier*: «D'hier à demain: la mise à jour du dictionnaire provençal-français de Frédéric Mistral»; *Andrea Lunardon* (Istituto Lengua Veneta): «Situación de la lengua véneta y el Istituto Lengua Veneta»; *Aleksey Yéschenko* (Centru Norcaucasianu d'Estudios Sociollingüísticos, Universidad de Pyatigorsk, Rusia): «Abaza: la lengua de un país que ni siquiera tiene nombre (el caso de la lengua de los abazinos, en el marco de la situación general norcaucasiona y el momento que vivimos)»; *Lluís-Xavier Flores i Abat*: «La situació del català (valencià) a Alacant»; *José Igancio López Susín* («Rolde de Estudios Aragoneses»): «El principio de no regresión en materia de Derecho Lingüístico. El caso de la Ley 3/2013, de 9 de mayo, de uso, protección y promoción de las lenguas y modalidades lingüísticas propias de Aragón».

La situación del asturianu esplicóse nun informe de l'*Academia de la Llingua Asturiana*: «Llingua asturiana: normalización y normativización» y tamién nuna intervención d'*Inaciu Galán y González* («Iniciativa pol Asturianu»/Universidá d'Uviéu): «Asturianu SOS: una güeyada sobre la situación de la llingua asturiana y les sos perspetives de futuru».

Esti Conceyu Internacional de l'ALCEM, al qu'asistieren, ente otros, delegaos d'Escocia, Austria, Occitania, Aragón, Asturias, Valencia, Véneto, Cerdeña y Valonia, terminó cola aprobación de delles resoluciones onde se protesta pola situación de les llingües amenzaes y se piden soluciones pal problema de la minorización llingüística.

La resolución que se refier a Asturias diz asina:

Le XXIV Congrès de l'ALCEM réuni à Huesca (Espagne) du 23 au 25 juillet 2015,

CONSIDÉRANT

La volonté d'une grande majorité du peuple asturien qui, depuis des années, réclame le respect des droits des asturianophones

Et la situation actuelle de la langue asturienne

DEMANDE au Président de la Principauté des Asturies:

1 - de respecter les droits linguistiques des asturianophones en proclamant l'*officialité* de la langue asturienne dans le territoire des Asturies, seule solution pour que survive cette langue.

2 - de garantir l'enseignement de la langue asturienne à tous les niveaux, depuis l'école primaire jusqu'à la Université.

3 - d'éviter la discrimination de la langue asturienne dans l'éducation primaire et secondaire par rapport aux autres matières, spécialement après l'implantation de la LOMCE.

4 - Dans ce sens, le Congrès demande au gouvernement asturien et espagnol la reconnaissance de la *Spécialité de Langue Asturienne* pour les professeurs de cette matière, seule solution pour empêcher la discrimination linguistique dans l'enseignement.

Huesca, le 24 juillet 2015

Otramiente, el XXIV Conceyu Internacional de l'ALCEM aprobó una resolución tocante al mirandés, presentada pola organización *Iniciativa pol Asturianu*. La resolución diz asina:

Le XXIVe Congrès de l'ALCEM réuni à Huesca (Espagne) du 23 au 25 juillet 2015,

CONSIDÉRANT

la demande des autorités de la municipalité de Miranda de Douro et la situation du Mirandais

DEMANDE

à Monsieur le Président de la République portugaise, M. Aníbal Cavaco Silva, de signer et de ratifier la Charte Européenne des Langues Régionales ou Minoritaires à fin que la langue mirandaise puisse obtenir, dans le cadre juridique européen, les garanties nécessaires à sa survie et à l'égalité de ses locuteurs.

Huesca, le 24 juillet 2015

N'alcordanza de Xavier Vilareyo Villamil (1967-2015)

L'escritor mierense Xavier Vilareyo dexónos a los 48 años. La implacable lle-vólu a la tierra espiritual de la memoria. Queda dramáticamente tarazáu'l llabor ricu ya polifacéticu d'un home comprometíu na defensa de la llingua y cultura lla-riegues.

Dende mui mozu escribía poesía o teatru. Profesor de música, yera tamién un gran conocedor del cine fechu n'Asturies, con iniciatives personales como'l Festival de cine asturianu o la so *Historia del cine asturianu*.

Vilareyo escribía en tolos xéneros, publicando llibros de teatru, poesía, prosa de creación, ensayu sociolliterariu, políticu... En revistes como *Lliteratura* yera normal que cumpliera con procuru, asina la so presencia con testos en prosa, lírica o teatru. Mui activu, hai noticia de que tenía una obra inédita considerable.

D'ente'l llistáu de premios recibíos recuerdo agora dos distanciaos na so llinia vital. Un llibru de poemas, *Cróniques del recuerdu* (Editora del Norte, Mieres, 1997) que foi Mención especial del «Premiu Asturies Xoven» de lliteratura, ya onde alcontramos estos versos:

Sabia yes Alcordanza
que nos condergues a refacer constantemente
los rellumos agridulces que dexaron
aquellos bonos tiempos

que pudieren ser bien útiles na xera activa de nun escaecer a los que trabayaron, quixeron ya de dalguna manera vivieron na ilusión de la lliteratura de nós.

Del «Premiu de Teatru» de l'Academia de la Llingua Asturiana, na so edición del 2009, *La fuxida* («Mázcara» n.º 15, 2011), nun escaecemos un diálogu vivu, llaráu d'evocaciones al país astur, inclinándose ante la negatividá o la utopía. Dos visiones contrapuestas representaes por dos personaxes, pero que podríen ser sentíes pol corazón d'un mesmu individuu qu'amare lo propio con fuerza o con rabia. D'ello l'autor sabía abondo pues los sos esfuerzos non siempre yeren correspondíos.

Los que tratamos a Xavier Vilareyo en delles ocasiones podemos poner xestu afeutivu hacia'l recuerdu de la so persona ya semeya a les lletres del so nome. Agradecemos-y tamién que «la ciudá minúscula/onde naide nun se conoz» nun fuere otra cosa que llugar poéticu d'un sentimientu d'extrañeza que tuvo a veces de compañía.

Los que nunca nun lu conocieren de cerca que sepan que, al so estilu, foi un home de lletres comprometíu col arte ya la vida de la so llingua. Vida amargu-

rienta dacuando pero colos soles de la esperanza nel horizonte altu del futuru, que pa él nun llegó ser más qu'una voz repitida en baxo.

Asina ye la historia de rebelde o de voluble. Asina la misteriosa midida del tiempu, cuasi siempre entrevista na irremediable perda de les hores nos cuartos vacíos.

Nun sabemos si, como tantos escritores, como tantos asturianos, Vilareyo entrugó a la esfínxe sobre'l día siguiente; nun sabemos si tuvo cumplimientu con una respuesta esencial. En tou casu, sí que nos prestaría qu'algamare dalgún consuelu ente les pallabres que llevó a la vida, ente los seres que pueblen la so lliteratura. Oxalá que-y sirvieren de lleales compañeros al pasar a la otra oriella.

XOSÉ BOLADO

N'alcordanza de Gerold Hilty (1927-2014)

El pasóu 6 d'avientu de 2014, en Zürich y de muerte repentina, dexónos el profesor Gerold Hilty. Nació en 1927, en Sant Gallen (Suiza), el profesor Hilty estudió Filoloxía na Universidá de Zürich siendo alumnu, ente otros, d'Arnald Steiger y de Jakob Jud. Tola so llarga y granible carrera docente tuvo como escenariu esa mesma universidá, onde se doctoraría en 1953 y onde entamó como Profesor Ayudante nel Romanisches Seminar. Caderalgu de Filoloxía Románica de magar 1959, equí siguiría hasta la so xubilación l'añu 1993. El profesor Hilty foi tamién, nesa mesma Universidá, Decanu de la Facultá de Lletres (1976-1978) y Rector (1980-1982).

Codireutor, xunto col profesor Karl Gossen, de *Vox Románica* dende 1968 a 1983 y direutor hasta 1991, foi *doctor honoris causa* poles universidaes de Basel y Zaragoza y correspondiente de la RAE y de la Reial Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona, asina como miembru de la Sociétè Suisse d'Études Hispaniques, de l'Asociación Internacional de Hispanistas, de l'Asociación Hispánica de Literatura Medieval y de l'Asociación de Historia de la Lengua Española.

El so averamientu ya interés poles llingües de la Península Ibérica entamaría bien ceo, col estudiu d'*El libro conplido en los iudizios de las estrellas*, el testu d'Aly Aben Ragel traducíu al romance castellanu nel *scriptorium* d'Alfonso x a mediaos del sieglu XIII, que foi una de les partes de la so tesis doctoral y sobre'l que siguiría trabayando a lo llargo de tola so vida.

Pero, como miembru d'una xeneración cuasi irrepitable de romanistes que punxeron procuru y atención en tolos idiomas que componen esta gran familia llingüística, Gerold Hilty asoleyó igualmente estudios y trabayos sobre les llin-

gües gallega y portuguesa, asturiana, catalana, aragonesa, francesa, italiana, occitana y retorrománica, tratando aspectos gramaticales sincrónicos y diacrónicos, semánticos, lexicográficos y dialeutolóxicos; d'edición, análisis ya interpretación de textos medievales; lliterarios, ... El frutu d'esa llarga y fonda investigación ye un llargu listáu de llibros, artículos y reseñes, ente les que señalamos namái equí les sos collaboraciones nel *Französisches Etymologisches Wörterbuch* y nel *Lexikon der Romanistischen Linguistik* (1995, 2001) y, nel ámbitu de los estudios lliterarios medievales, los dedicaos a los *Sérments de Strasbourg* (1966, 1973, 1978); la *Chanson de Saint Foy* (1985) y la *Séquence de Sainte Eulalie* (1968, 1978).

No que se refier a la nuesa llingua, el profesor Hilty caltuvo cola ALLA dende la so fundación una llarga y bona rellación y, amás de ser ún de los especialistas del Conseyu Científicu Asesor de la revista *Lletres Asturianes*, participó como conferenciante per dos vegaes nes *Xornaes Internacionales d'Estudiu*: na IX edición en 1990, dedicada con calter monográficu al estudiu de la llingua asturiana ente los romanistes baxo'l títulu de «Los romanistes falen de la nuesa llingua»; y na XXIX edición, en 2010. Na primera ocasión faló de ««Problemas de metafonía», que s'asoleyaría darréu col títulu de «Problemes de metafonía en asturiano» en *Lletres Asturianes* 42 (1991): 7-15; y na segunda de «¿Existió en la lengua del siglu XIII un pronombre personal *io/ia* con la mesma función que *gelo/gela?*», asoleyáu nel primeru de los dos tomos que l'Academia publicó en 2010 con motivu del homenaxe al profesor X. Ll. García Arias.

Les aportaciones científiques y el llabor docente, granible y xenerosu, de Gerold Hilty, los sos conseys y la so bonhomía tarán siempre presentes na nuesa alcordanza.

ACADEMIA DE LA LINGUA ASTURIANA

N'alcordanza de

**José Aurelio Álvarez Fernández
(1964-2015)**

**Miembu d'honor de
l'Academia de la Llingua Asturiana**

Abogáu de profesión y académicu d'honor de l'ALLA, foi alcalde de Siero ente 1995 y 1999. José Aurelio Álvarez foi home intelixente, honráu, sensatu y sensible a la realidá cultural asturiana. La so muerte foi fondamente sentida pol pueblu del que fuere primera autoridá.